

Finantsinspeksiooni soovituslik juhend

Tallinn

27. august 2003.a

Väärtpaberite hinna stabiliseerimine avaliku pakkumise korral

Soovituslik juhend on kehtestatud Finantsinspeksiooni juhatuse 27. augusti 2003.a otsusega nr 35 - 6 Finantsinspeksiooni seaduse § 57 lg 1 alusel.

I osa Üldsätted ja mõisted

1. Soovitusliku juhendi eesmärk ja kohaldamine

- 1.1. Juhendi eesmärgiks on anda emitentidele ja stabiliseerimise korraldajatele võimalus toetada pakutavate väärtpaberite hinda reguleeritud turul ilma, et selline tegevus oleks käsitletav turuga manipuleerimisena väärtpaberituru seaduse tähenduses. Selline kaitse laieneb hinna stabiliseerimisele ainult juhul, kui järgitakse käesolevas juhendis antud juhiseid.

Samas ei tähenda juhendi üksikasjalik mittejärgimine koheselt seda, et isik oleks süüdi turuga manipuleerimises. Finantsinspeksioon hindab igit üksikjuhtumit eraldi ning võtab juhtumi menetlemisel arvesse kõik seotud asjaolud.

Juhendis esitatud juhiseid peab järgima kooskõlas väärtpaberituru seaduses ja teistes õigusaktides kehtestatud nõuetega.

- 1.2. Juhend on kohaldatav selliste väärtpaberite hinna stabiliseerimisele, mille puhul:

- pakutavateks väärtpaberiteks on aktsiad (sh eelisaktsiad), võlakirjad (sh vahetus- ja asendusvõlakirjad), hoidmistunnistused (*depository receipts*) või märkimisõigused (*rights*);
- väärtpaberite pakkumine on avalik vastavalt väärtpaberituru seadusele; ja
- pakutavad väärtpaberid on lubatud reguleeritud turule kauplemiseks või nende kohta on tehtud taotlus reguleeritud turule kauplemiseks võtmiseks.

Juhend hõlmab hinna stabiliseerimist nii väärtpaberite esmase avaliku pakkumise kui ka juba emiteeritud väärtpaberite täiendava (teisese) avaliku pakkumise korral.

Soovituslik juhend ei laiene väärtpaberite blokktehingutele.

2. Juhendis kasutatavad mõisted

- 2.1. Agent – isik, kellel on investeerimisühingu või krediidasutuse tegevusluba ja kes on stabiliseerimise korraldajaga lepingulises suhtes ning pakub investoritele väärtpabereid avaliku pakkumise käigus ning võib teha stabiliseerimise tehinguid. Finantsinspeksioon ei võta käesoleva mõiste defineerimisel arvesse agendi või agendilepingu määratlust võlaõigusseaduse alusel;
- 2.2. Jaotamine – protsess või protsessid, mille käigus määratakse kindlaks pakutavate väärtpaberite arv, mille saavad neid märkinud või taotlenud investorid;
- 2.3. Pakkumise hind – avaliku pakkumise käigus märgitud pakutavate väärtpaberite lõplik märkimise-/müügihind;
- 2.4. Pakutavad väärtpaberid – avaliku pakkumise objektiks olevad juhendi punktis 1.2. nimetatud väärtpaberid;
- 2.5. Prospekt – väärtpaberite avaliku pakkumisega seotud dokument, mis sisaldab informatsiooni pakkumise kohta ja vastab väärtpaberituru seaduses kehtestatud nõuetele, või vastava dokumendi puudumisel sellega võrdväärsed pakkumis-, noteerimis- või muud dokumendid;
- 2.6. Seonduvad väärtpaberid – järgmised finantsinstrumendid, mis on võetud kauplemiseks reguleeritud turule või mille suhtes on esitatud taotlus reguleeritud turul kauplemisele võtmise kohta:
 - lepingud või õigused pakutavate väärtpaberite märkimiseks, omandamiseks või käsutamiseks;
 - tuletisväärtpaberid, mille alusvaraks on pakutavad väärtpaberid;
 - väärtpaberid, mille vastu või millega vahetus- või asendusvõlakirju on võimalik vahetada või asendada, kui pakutavad väärtpaberid on vahetus- või asendusvõlakirjad;
 - väärtpaberid, mis on emiteeritud või tagatud pakutavate väärtpaberite emitendi või tagaja poolt ja mille turuhind võib oluliselt mõjutada pakutavate väärtpaberite hinda või vastupidi;
- 2.7. Stabiliseerimine – pakutavate väärtpaberite ostmine või ostupakkumine või tehing nendega võrdväärsede seonduvate väärtpaberitega, mis toimub nendele väärtpaberitele avaliku pakkumise käigus sellise turuhinna tagamiseks, mis muul juhul ei oleks valdav;
- 2.8. Stabiliseerimise hind – pakutava või seonduva väärtpaberi hind reguleeritud turul või turuväliselt, millega on lubatud stabiliseerimise tehinguid teha;
- 2.9. Stabiliseerimise korraldaja – isik, kes tagab stabiliseerimise läbiviimise vastavalt käesolevas juhendis antud juhistele. Stabiliseerimise korraldajaks võib olla investeerimisühing või krediidasutus;

- 2.10. Stabiliseerimise periood – ajavahemik, mille jooksul on stabiliseerimise korraldajal lubatud stabiliseerimist ja seda toetavaid tegevusi teha;
- 2.11. Täiendava jaotamise õigus (*Green Shoe option*) – emitendi poolt stabiliseerimise korraldajale antud õigus, mille alusel korraldaja võib teatud aja jooksul pärast avalikku pakkumist osta emitendilt ülejaotamise katmiseks piiratud koguse pakutavaid väärtpabereid pakkumise hinnaga. Käesolev juhend on kohaldatav sellisele väärtpaberite täiendavale jaotamisele avaliku pakkumise käigus, mis on seotud stabiliseerimisega;
- 2.12. Ülejaotamise võimalus – pakkumise tagamise või korraldamise lepingu tingimus, mis lubab esialgu pakutust suurema arvu pakutavate väärtpaberite märkimist või ostupakkumiste vastuvõtmist pakkumisega samadel tingimustel.

II osa Stabiliseerimine

3. Stabiliseerimise sisu ja korraldamine

- 3.1. Väärtpaberite avaliku pakkumise läbiviimises osalev stabiliseerimise korraldaja või temaga lepingulises suhtes olev agent võib osta (või leppida ostus kokku) väärtpabereid eesmärgiga toetada, kuid mitte langetada, pakutava väärtpaberi hinda reguleeritud turul. Stabiliseerimine on korraldaja vabatahtlik tegevus, kuid see peab toimuma kokkuleppel emitendiga.

Stabiliseerimise perioodi jooksul võib stabiliseerimise korraldaja kasutada ühte või mõlemat alljärgnevat tegevust:

- 3.1.1. osta pakutavaid või seonduvaid väärtpabereid või leppida kokku nende väärtpaberite ostmises eesmärgiga toetada pakutavate väärtpaberite hinda; ja
 - 3.1.2. teha pakutavate väärtpaberite ostupakkumisi või väljendada kavatsust punktis 3.1.1. kirjeldatud tegevuseks eesmärgiga toetada pakutavate väärtpaberite hinda.
- 3.2. Stabiliseerimise korraldajal on õigus pakutavate väärtpaberite hinda stabiliseerida ainult alljärgnevatel tingimustel:
 - 3.2.1. stabiliseerimine toimub stabiliseerimise perioodi jooksul;
 - 3.2.2. stabiliseerimise võimalus on emitendi või stabiliseerimise korraldaja enda poolt nõuetekohaselt avalikustatud, sealhulgas tehtud teatavaks reguleeritud turu korraldajale, kus pakutavate või seonduvate väärtpaberitega kaubeldakse või hakatakse kauplemas;
 - 3.2.3. on olemas register või muud vahendid stabiliseerimise toimingute registreerimiseks vastavalt juhendi punktile 7.1.;
 - 3.2.4. väärtpaberi hind ei ole stabiliseerimise korraldajale teadaolevalt ebaõige juba stabiliseerimise perioodi alguses;
 - 3.2.5. stabiliseerimine on kooskõlas juhendi punktis 5 kehtestatud hinnanõuetega; ja

3.2.6. vahetusvõlakirjade vahetamise või ostutähtede täitmise tingimused on avalikustatud, kui pakutavateks väärtpaberiteks on vahetusvõlakirjad või ostutähed.

Stabiliseerimise korraldaja peab olema põhjalikult veendunud nimetatud tingimuste täitmisel ning olema veendunud ka selles, et agendid, kes osalevad stabiliseerimises on nimetatud tingimustest teadlikud ja järgivad neid.

Punkti 3.2.4. (ja edaspidi juhendis) kohaselt on pakutavate või seonduvate väärtpaberite hind käsitletav ebaõigena, kui nende väärtpaberite hind reguleeritud turul või turuvälistes tehingutes on pakkumise hinna otsustamisel põhjendamatult kõrge ning sellise ebaõige hinna põhjuseks on olnud turuga manipuleerimine.

3.3. Stabiliseerimise korraldaja ei vabane turuga manipuleerimise kahtlusest, kui stabiliseerimise tehingute ajal teadis või pidi teadma, et:

3.3.1. stabiliseerimise võimalus ei ole nõuetekohaselt avalikustatud; või

3.3.2. stabiliseerimise käigus tehtavaid tehinguid ei ole registreeritud vastavalt juhendi punktile 7.1. või ei registreerita selliseid tehinguid üldse; või

3.3.3. seonduva või pakutava väärtpaberi hind on ebaõige juba ajal, kui määratleti pakutava väärtpaberi pakkumise hind.

3.4. Stabiliseerimise nõuetekohase korraldamise eest vastutab üks isik. Käesolev juhend ei tähenda, et stabiliseerimise korraldamisega ei võiks tegeleda mitu isikut ühiselt. Kui stabiliseerimist korraldavad mitu isikut, siis peab nende tegevus olema kooskõlastatud.

Kui väärtpabereid pakutakse ka teistes riikides, siis peab igas jurisdiktsioonis olema määratletud üks stabiliseerimise korraldaja.

3.5. Stabiliseerimise käigus võivad anda tehingukorraldusi või teha muid stabiliseerimisega seotud tehinguid ainult:

3.5.1. stabiliseerimise korraldaja; või

3.5.2. agent.

3.6. Kui stabiliseerimise korraldaja on sõlminud lepingu agendiga, siis on oluline, et nimetatud lepingu alusel on agent vastutav stabiliseerimise korraldaja ees ja stabiliseerimise korraldaja võtab investorite ees vastutuse agendi tegevuse või tegevusetuse eest stabiliseerimise käigus. Selline leping peab olema kirjalik ja Finantsinspeksioonile tutvumiseks esitatav.

3.7. Stabiliseerimise korraldaja ei või stabiliseerimise perioodi jooksul teha agendiga tehinguid pakutavate või seonduvate väärtpaberite osas. Käesolev punkt ei laiene juhtudele, kui stabiliseerimise korraldaja ega agent ei teadnud või ei pidanudki teadma tehingu vastaspoole isikut.

Samuti võivad stabiliseerimise korraldaja või agent (iseseisvalt ja mitte omavahel) teha tehinguid pakutavate või seonduvate väärtpaberitega, kui see toimub:

- omal arvel kauplemise raames ja selle eesmärgiks ei ole stabiliseerimine;
- turutegemise (*market making*) raames; või
- pakutavate väärtpaberite jaotamisel võetud lühikese positsiooni likvideerimiseks ning seejuures tehakse tehingud pakkumise hinnast kõrgema hinnaga.

Kirjeldatud tehingute eesmärgiks ei tohi olla pakutavate väärtpaberite hinna mõjutamine ning need tehingud ei tohi häirida stabiliseerimist.

4. Stabiliseerimise periood

Hinna stabiliseerimine võib toimuda ainult allkirjeldatud ajavahemike jooksul:

- 4.1. Aktsiate ja nendega võrdväärsete väärtpaberite esmase avaliku pakkumise korral – 30 kalendripäeva jooksul alates pakutavate väärtpaberitega reguleeritud turul kauplemise alustamise kuupäevast.

Kui aktsiate või nendega võrdväärsete väärtpaberite esmase pakkumise korral toimub nendega kauplemine enne reguleeritud turul kauplemise algust – 30 kalendripäeva jooksul alates pakutavate väärtpaberite lõpliku pakkumise hinna nõuetekohasest avalikustamisest ning eeldusel, et kauplemine toimub reguleeritud turu reeglite kohaselt, sealhulgas avalikustamise ja turuvälistest tehingutest teavitamise nõuded.

- 4.2. Aktsiate ja nendega võrdväärsete väärtpaberite teisese avaliku pakkumise korral – alates pakutavate väärtpaberite pakkumise lõpliku hinna avalikustamisest kuni 30 kalendripäeva möödumiseni jaotamise toimumisest.

- 4.3. Võlakirjade (väljaarvatud punktis 4.4. nimetatud võlakirjad) avaliku pakkumise korral – alates pakutavate väärtpaberite pakkumise avalikustamisest (olenemata pakkumise hinna avalikustamisest) kuni (i) 30 kalendripäeva möödumiseni päevast, kui väärtpaberite emitent sai kätte pakutavate väärtpaberite hinna, või (ii) 60 kalendripäeva möödumiseni pakutavate väärtpaberite jaotamise päevast, olenevalt sellest, kumb nimetatud päevadest saabub ajaliselt varem.

- 4.4. Aktsiate või nendega võrdväärsete väärtpaberite vastu vahetatavate või nendega asendatavate võlakirjade avaliku pakkumise korral – alates pakutavate väärtpaberite pakkumise lõpptingimuste avalikustamisest kuni (i) 30 kalendripäeva möödumiseni päevast, kui väärtpaberite emitent sai kätte pakutavate väärtpaberite hinna, või (ii) 60 kalendripäeva möödumiseni pakutavate väärtpaberite jaotamise päevast, olenevalt sellest, kumb nimetatud päevadest saabub ajaliselt varem.

5. Hind

- 5.1. Aktsia või sellega võrdväärse väärtpaberi stabiliseerimise hind ei tohi olla kõrgem pakkumise hinnast.

- 5.2. Vahetus- või asendusvõlakirja stabiliseerimise hind ei tohi olla kõrgem, kui selle alusvaraks oleva väärtpaberi turuhind vahetus- või asendusvõlakirjade pakkumise lõplike tingimuste avalikustamise hetkel.
- 5.3. Võlakirjade stabiliseerimine võib toimuda ka pakkumise hinnast kõrgema hinnaga, kuid seejuures peab arvestama, et see võib toimuda ainult eesmärgiga toetada võlakirja hinda.
- 5.4. Juhendi punktides 5.1. – 5.3. kirjeldatud tingimused kehtivad ka stabiliseerimise tehingutele, mis tehakse seonduvate väärtpaberitega turuväliselt.

6. Stabiliseerimise avalikustamine

- 6.1. Stabiliseerimise kasutamise võimalus peab olema ettenähtud avaliku pakkumise prospektis. Prospekti selgesti määratletud osas peab avalikustama järgmised andmed:
 - 6.1.1. asjaolu, et stabiliseerimine on võimalik, kuid selle toimumist ei garanteerita ja selle võib igal ajal lõpetada;
 - 6.1.2. asjaolu, et stabiliseerimistehingute tulemusena võib turuhind kujuneda tavalisest kõrgemaks;
 - 6.1.3. võimaliku stabiliseerimise läbiviimise algus ja lõpp;
 - 6.1.4. stabiliseerimise korraldaja nimi ja kontaktandmed. Kui väärtpaberite pakkumine toimub mitmes riigis, siis samad andmed iga vastava riigi stabiliseerimise korraldaja kohta. Kui stabiliseerimise korraldaja isik ei ole prospekti koostamise ajaks teada, siis avalikustatakse tema kohta andmed esimesel võimalusel enne stabiliseerimise algust;
 - 6.1.5. stabiliseerimisega seotud riskid ja muud asjaolud, mis võivad mõjutada investori otsust pakutavaid väärtpabereid märkida või osta;
 - 6.1.6. ülejaotamise võimaluse ja täiendava jaotamise õiguse olemasolu ja maksimaalne ulatus, samuti kõik tingimused ülejaotamise võimaluse ja täiendava jaotamise õiguse kasutamiseks ja ajavahemik, millal võib täiendava jaotamise õigust kasutada.
- 6.2. Stabiliseerimise korraldaja peab 1 nädala jooksul pärast stabiliseerimise perioodi lõppu tegema reguleeritud turu korraldaja kaudu avalikkusele teatavaks järgmised andmed:
 - 6.2.1. kuupäevad, millal stabiliseerimise periood algas ja lõppes;
 - 6.2.2. stabiliseerimise viimane kuupäev;
 - 6.2.3. stabiliseerimise hinnavahemik;
 - 6.2.4. kogus, mis osteti ja müüdi stabiliseerimise käigus.

7. Stabiliseerimise tehingute registreerimine

- 7.1. Stabiliseerimise korraldaja peab sisse seadma ja pidama stabiliseerimise tehingute registrit. Korraldaja võib sellist registrit pidada eraldiseisvana tema poolt igapäevaselt peetava väärtpaberitehingute registrist või ka viimatinimetatud registri osana. Kui stabiliseerimise tehingute registrit peetakse korraldaja igapäevase väärtpaberitehingute

registri osana, siis peab see sisaldama punktis 7.2. nimetatud andmeid ja stabiliseerimise tingud peavad olema eristatavad.

Register peab olema kirjalikus või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

7.2. Register peab sisaldama reaalaajas või igapäevaselt uuendatuna alljärgnevaid andmeid:

7.2.1 agentide nimed ja andmed nendega sõlmitud lepingute tingimuste kohta;

7.2.2 andmed stabiliseerimise korraldaja poolt agentidele kehtestatud tingimuste, sh algne stabiliseerimise hind, ning agendi ja korraldaja vahelise infovahetuse aja, lepingu tingimuste muutmise ja lepingu lõpetamise kohta;

7.2.3 andmed iga tehingu kohta, mis tehakse stabiliseerimise käigus, sealhulgas:

7.2.3.1. väärtpaberi liik;

7.2.3.2. tehingu iseloom (müük või ost);

7.2.3.3. väärtpaberi hind;

7.2.3.4. tehingu kogus;

7.2.3.5. tehingu tegemise kuupäev ja kellaaeg; ja

7.2.3.6. andmed tehingu vastaspoole kohta.

7.3. Registrit peab pidama Eestis või kui registrit peetakse välisriigis, siis peab selline register olema Eestis kättesaadav 48 tunni jooksul alates vastava nõude esitamisest Finantsinspektsiooni poolt.

Kui registrit ei peeta eesti keeles, siis peavad registris kajastatavad andmed olema tõlgitavad eesti keelde 48 tunni jooksul alates vastava nõude esitamisest Finantsinspektsiooni poolt.

7.4. Stabiliseerimise korraldaja peab registrit säilitama vähemalt 2 aastat arvates stabiliseerimise perioodi lõppemisest.

III osa Stabiliseerimist toetavad tegevused

8. Stabiliseerimist toetavad tegevused

8.1. Stabiliseerimisega seoses võib stabiliseerimise korraldaja kasutada ülejaotamise võimalust ja täiendava jaotamise õigust. Mõlemad tegevused peavad olema kooskõlastatud emitendiga ning ettenähtud prospektis.

8.2. Pakutavaid väärtpabereid võib ülejaotada pakutava väärtpaberi märkimise tähtajal ja pakkumise hinnaga.

Seejuures peab pakkumises osalev investeerimisühing või krediitiasutus arvestama, et selline tema poolt ülejaotamise võimaluse teostamisest tekkinud ja täiendava jaotamise õigusega katmata müügipositsioon ei tohi ületada 5% pakutavate väärtpaberite pakkumise kogusest.

8.3. Ülejaotamise tulemusena tekkinud lühikese positsiooni likvideerimiseks võib stabiliseerimise korraldaja:

8.3.1. osta või märkida pakutavaid või seonduvaid väärtpabereid või leppida kokku nende ostmises või märkimises; või

8.3.2. kasutada täiendava jaotamise õigust.

Käesolev punkt kehtib ainult tingimusel, et stabiliseerimise korraldaja on kindel, et juhendi punktis 3.2. kirjeldatud tingimused on täidetud. Punktis 8.3.1. kirjeldatud tegevuse korral ei pea stabiliseerimise korraldaja järgima juhendi punktis 5 kirjeldatud hinnatingimusi.

Korraldaja peab rangelt jälgima, et toetavad tegevused oleksid seotud stabiliseerimisega ning nende eesmärgiks ei oleks turuga manipuleerimine.

8.4. Punktis 8.3.2. nimetatud täiendava jaotamise õigust võib kasutada, kui pakutavaid väärtpabereid jaotatakse stabiliseerimise korraldajale, kes on kasutanud ülejaotamise võimalust.

Pakutavaid väärtpabereid võib täiendavalt jaotada kuni 15% kogu pakkumise mahust ning täiendav jaotamine võib toimuda ainult stabiliseerimise perioodi jooksul.

9. Täiendava jaotamise avalikustamine

9.1. Ülejaotamise võimaluse ja täiendava jaotamise õigus peavad olema avalikustatud avaliku pakkumise prospektis. Prospektis peab avalikustama alljärgnevad andmed:

9.1.1. ülejaotamise võimalus ja täiendava jaotamise õigus ja nende suurim võimalik ulatus;

9.1.2. täiendava jaotamise õiguse kasutamise periood;

9.1.3. ülejaotamise võimaluse ja täiendava jaotamise õiguse kasutamise tingimused.

9.2. Täiendava jaotamise õiguse kasutamisest tuleb avalikkust läbi reguleeritud turu korraldaja teavitada viivitamatult, näidates seejuures ära:

9.2.1. täiendava jaotamise õiguse kasutamise kuupäeva; ja

9.2.2. täiendava jaotamise käigus väljastatud pakutavate väärtpaberite arvu ja liigi.

IV osa Lõppsätted

10. Jõustumine

10.1. Juhend jõustub alates 01. oktoobrist 2003.a.